

РЕШЕНИЕ

№ 2787

гр. София, 30.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-В СЪСТАВ, в публично заседание на трети май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Анелия Маркова

Членове: Пепа Маринова-Тонева
Георги Стоев

при участието на секретаря Юлиана Ив. Шулева
като разгледа докладваното от Анелия Маркова Въззивно гражданско дело
№ 20221100512970 по описа за 2022 година

за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по чл.258 и следв. ГПК.

Образувано е по въззивна жалба от СДВР– МВР, ответник пред СРС, срещу решение № 20061918 от 13.10.2022 г. по гр.д.№ 63376 по описа за 2019 г. на СРС, Второ ГО, 64 състав, с което са уважени исковете по чл.187, ал.5, т.2 вр. с чл.178, ал.1, т.3 от ЗМВР /до изм. ДВ, бр.60 от 2020 г./ и чл.86, ал.1 ЗЗД, предявени от И. Г. М., срещу ответника /пред СРС/, въззивник пред настоящата инстанция, както и ответникът е осъден да заплати разноски.

Излагат се доводи за необоснованост и неправилност на така постановеното решение. Неправилно СРС приел, че са налице предпоставките за приложение на чл.9, ал.2 НСОПЗ. СРС не бил запознат със ЗМВР и подзаконовите нормативни актове. Сочил, че страните за процесния период са обвързани от служебно правоотношение и приложими били правилата на ЗМВР и неговите подзаконовни нормативни актове, а не чл.9, ал.2 от НСОПЗ, където положения 7 часа нощен труд се заплаща като 8 часа след умножаване с коефициент 1,143, както било прието от СРС. Не следвало да се прилагат

нормите на КТ и подзаконовите нормативни актове, предвид липсата на празнота в правната уредба. Счита, че служителите в МВР са компенсирани за по-неблагоприятните условия на труд. Затова не можело да се приеме, че същите са поставени в по-неблагоприятно положение от работещите по КТ.

Иска се да бъде отменено обжалваното решение и да се постанови друго, с което претенциите да бъдат отхвърлени. Претендират се разноски.

Постъпил е **отговор от И. Г. М., ищец пред СРС**. Излагат се доводи за неоснователност на въззивната жалба и правилност на така постановеното съдебно решение. Счита, че не са допуснати сочените от въззивника нарушения при постановяване на решението от СРС. Счита, че претенцията му е доказана, вкл. със заключението на съдебно-счетоводната експертиза. Претендират се разноски.

По допустимостта на въззивната жалба:

За обжалваното решение въззивникът е уведомен на 14.10.2022 г.

Въззивната жалба е подадена на 26.10.2022 г.

Въззивната жалба е подадена от надлежна страна, срещу съдебен акт, подлежащ на инстанционен контрол.

Налице е правен интерес от обжалване.

Следователно **въззивната жалба е допустима**.

По основателността на въззивната жалба:

Съгласно чл. 269 ГПК въззивната инстанция се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част. По останалите въпроси – само доколкото са посочени в жалбата.

След служебно извършена проверка въззивната инстанция приема, че **първоинстанционният съд се е произнесъл във валиден и допустим процес**.

По доводите във въззивната жалба:

За да постанови решение в обжалвания смисъл, СРС е приел, че страните спорят относно начина за отчитане на часовете положен нощен труд и по – конкретно относно приложимостта на коефициент 1,143 (8:7) за превръщане на нощните часове труд в дневни при сумирано отчитане на работното време. Той бил въведен с нормата на чл.9, ал.2 НСОПЗ и получен

като съотношение нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, като съгласно КТ максималната продължителност на дневното работно време била 8 часа (чл.136, ал.1 КТ), а максималната продължителност на нощното работно време - 7 часа – (чл.140, ал.1 КТ).

По ЗМВР максимална продължителност на дневното работно време била 8 часа – чл.187, ал.1 ЗМВР (в редакция, до изм. ДВ, бр. 60 от 2020 г.). Нормата на чл.187, ал.3 ЗМВР (в редакция, до изм. ДВ, бр. 60 от 2020 г.), както и нормата на чл.3, ал.3 Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. (отм., но действаща през процесния период) предвиждали, че работните часове през нощта (за времето от 22:00ч. до 06:00ч.) не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24 – часов период.

В приложимата през процесния период Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г., издадена на основание чл.187, ал.9 ЗМВР (редакция, до изм. ДВ, бр. 60 от 2020 г.), не било предвидено при сумирано отчитане на работното време прилагане на коефициент за превръщане на нощните часове труд в дневни. Такова правило предвиждала единствено нормата на чл.31, ал.2 от Наредба № 8121з-407 от 11.08.2014 г. (отм.), неприложима през процесния период, която въвеждала коефициент за превръщане нощните часове в дневни, при приложение на който се получавал аритметически равен резултат на този по чл.9, ал.2 НСОПЗ. Такова правило липсвало в следващите издавани от министъра на вътрешните работи наредби въз основа на делегацията по чл.187 ЗМВР.

С. чл.188, ал.2 ЗМВР държавните служители, които полагат труд за времето между 22,00 и 6,00 ч., се ползвали със специалната закрила по Кодекса на труда. Тази специална закрила включвала задължение за осигуряване на безплатна храна и ободряващи напитки за полагащите нощен труд (чл.140, ал.2 КТ) и забраните за полагане на нощен труд от определена категория лица (чл.140, ал.4 КТ), като сред мерките за закрила при нощен труд следвало да се включи и предвидената в КТ максимална продължителност на нощния труд от 7 часа (чл.140, ал.1 КТ). Безспорно въведеното в КТ ограничение относно максималната продължителност на работата през нощта от 7 часа, която била по – кратка от максималната продължителност през деня – от 8 часа, била въведена по съображения, че работата през нощта оказва много по – неблагоприятно въздействие върху

организма на човека от работата през деня, като общоизвестно било, че работата през нощта нарушава обичайните за тази част от денонощието биологични функции на човешкия организъм, изисквала по – голямо напрежение, водела до по – бърза и по – голяма умора. При това въведената по – кратка максимална продължителност на работата през нощта била в закрила на полагащите нощен труд, като с тази закрила се ползвали и работещите като държавни служители, чийто статут се уреждал по ЗМВР – арг. чл.188, ал.2 ЗМВР.

С оглед тези си разсъждения СРС е приел, че е налице противоречие между нормата на чл.188, ал.2 ЗМВР, от една страна, която давала основание за приложение на правилата за закрила на нощния труд по КТ, което следвало да включва и приложение на правилото на чл.140, ал.1 КТ относно максималната продължителност на труда през нощта, и нормата на чл.187, ал.3 ЗМВР (в редакция, до изм. ДВ, бр. 60 от 2020 г.), от друга страна, която предвиждала, че работата през нощта не следва да надхвърля 8 часа. При посоченото противоречие в ЗМВР съдът следвало да тълкува закона според общия му смисъл – чл.5 ГПК.

Нямало разумно основание да се установява различна максимална продължителност на работата през нощта за работещите по трудово правоотношение и тези по служебно правоотношение. Неоснователни били аргументите относно наличие на механизъм за компенсация спрямо държавните служители, чийто статут се уреждал от ЗМВР. Посочените от ответника придобивки, с които се ползвали държавните служители, чийто статут се урежда по ЗМВР, а именно като по – високо допълнително възнаграждение за прослужено време (чл.178 ЗМВР), по – голяма продължителност на платения годишен отпуск (чл.189 ЗМВР), по – благоприятни условия при пенсиониране, по – високо обезщетение при прекратяване на правоотношението, максималната продължителност на извънредния труд (чл.187, ал.3 ЗМВР), право на безплатна храна или левовата ѝ равностойност, ободряващи напитки при полагане на нощен труд, работно и униформено облекло (чл.181 ЗМВР), обезщетение при телесна повреда в законоустановен определяем размер (чл.238 ЗМВР), право на безплатно пътуване в обществен градски транспорт при изпълнение на служебните задължения (чл.185 ЗМВР), нямали пряко отношение към полагания нощен труд с максималната продължителност от 8 часа в рамките на едно

денонощие. Изброените права били част от служебното правоотношение на всички държавни служители, чийто статут се уреждал по ЗМВР, а не само спрямо тези, които полагат нощен труд в максимална възможна продължителност от 8 часа. Посочените права се основавали на съображения за необходимостта да се компенсира психо – физическото напрежение, наложено от естеството на самата длъжност, и да се осигурят благоприятни и здравословни условия за изпълнение на служебните задължения. Не можело да се приеме, че посочените права са от значение да компенсират вредното въздействие на нощния труд, когато същият се полагал в максимална възможна продължителност от 8 часа. Компенсацията следвало да се отнася до полагането на нощен труд с равна максимална продължителност на тази на дневния труд. Допълнителното възнаграждение в размер на 0,25 лева за всеки отработен час нощен труд, предвидено в заповед на министъра на вътрешните работи, издадена на основание чл.179, ал.2 ЗМВР, било сред мерките за закрила на полагащите нощен труд и се прилагало наред с другите предвидени мерки, каквато била и тази за превръщане на нощните часове в дневни при отчитане на работното време. Не било налице допустима от закона цел, която да обоснове равното третиране при различни положения – т.е. между полагащите нощен труд в максималната възможна продължителност от 8 часа за денонощие (независимо по трудово или служебно правоотношение) и тези, които работят през деня и/или полагат труд нощем с по - кратка продължителност. Еднаквото отчитане на работното време в тези случаи не държало сметка за негативните въздействия на нощния труд върху организма на човека и при липса на друга, адекватна компенсация, такова еднакво третиране не можело да намери разумно оправдание. Това тълкуване било в съответствие и с основния правен принцип за равенство и недопускане на дискриминация, закрепен и в чл.6 КРБ, чл.14 ЕКЗПЧОС и чл.20 и чл.21 от Х. на основните права на Европейския съюз.

В подкрепа на горната теза било и решение от 24.02.2022г. по преюдициално запитване по дело С – 262/20, което било задължително за съда с оглед чл.633 ГПК, съгласно което било допустимо в националната уредба нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, включително за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, тоест била

свързана с допустима от закона цел на посоченото законодателство и била съразмерна на тази цел. Според решението в полза на работници, които полагат нощен труд трябвало да има мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд. В случая в ЗМВР не били предвидени специални и адекватни мерки, които да компенсират държавните служители, които полагат нощен труд в максималната възможна продължителност от 8 часа.

С оглед на тези си мотиви, СРС е счел, че на основание чл.188, ал.2 ЗМВР, вр. чл.140, ал.1 КТ, в случая следвало да се приеме, че спрямо държавните служители, чийто статут се урежда по ЗМВР, нормалната максимална продължителност на работата през нощта е 7 часа. Приложение следвало да намери и правилото по чл.9, ал.2 ЗМВР при сумирано отчитане на работното време за превръщане на нощните часове труд в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време, установени за подневно отчитане на работното време за съответното работно място. Този коефициент бил равен на 1,143 (8:7).

Съгласно чл.26, ал.1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016г. (отм., но действала през процесния период) при сумирано отчитане на работното време общият брой на отработените часове по график се сравнявал с нормата работни часове за отчетния период, получена от броя календарни работни дни за периода, умножени по цифрата осем. Получените часове над тази норма се отчитали като положен труд извън редовното работно време.

Съгласно заключението на съдебно-счетоводната експертиза /СЧЕ/, което е кредитирано от съда, след изчисляване на нормалната продължителност на работното време за установения тримесечен период на сумирано отчитане на работното време по начина, указан в чл.26, ал.1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016г., и при прилагане на коефициент 1,143 при превръщане на нощните часове в дневни, се установило, че през процесния период ищецът е положил 222 часа нощен труд извън установеното редовно работно време, който не бил отчетен и не бил заплатен. Тези часове нощен труд били извън редовното работно време и за тяхното

полагане се дължало възнаграждение за извънреден труд, пресметнато с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение – чл.187, ал.5, т.2, вр. ал.6 от ЗМВР (редакция до изм. бр. ДВ 60 от 2020г.). При прилагане на това правило за увеличено възнаграждение вещото лице дало заключение, че за процесния период на ищеца се дължи възнаграждение за извънреден труд от 222 часа, положен през нощта, получен при превръщане на часовете нощен труд в дневни с приложение на посочения коефициент, което възлизало на 1537,63 лева.

Неоснователно било възражението за изтекла погасителна давност. При приложение на тригодишния давностен срок (чл.111, б. „а“ ЗЗД) и като се имало предвид че вземането става изискуемо с изтичане на всеки тримесечен период на отчитане на работното време (чл.33, ал.1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. (отм.), чл.114, ал.1 ЗЗД) към датата на подаване на исковата молба – 29.10.2019г., когато давността се прекъсвала (чл.116, б. “б“ ЗЗД), не били изтекли три години, считано от 01.01.2017г. (датата, на която настъпвала изискуемостта на вземането за възнаграждение за извънреден труд за първия тримесечен период на отчитане, включен в процесния период).

С оглед горното искът за главницата следвало да се уважи до пълния предявен размер, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното плащане.

По иска по чл.86, ал.1 ЗЗД :

Съгласно чл.33, ал.1 от Наредба № 8121з-776 от 29.07.2016 г. (отм., но действаща през процения период) възнагражденията за труд извън редовното работно време се включвали в месечното възнаграждение и се изплащали в месеца, следващ отчетния период. При това ответникът бил изпаднал в забава за плащане на възнаграждението за извънреден труд въз основа на превръщане на нощните часове в дневни след изтичане на тримесечния период, в който било установено, че такова се дължи. Според първоначалното заключение на вещото лице размерът на обезщетението за забава в размер на законната лихва възлизал на сумата от 219,18 лева. Неоснователно било възражението за погасителна давност, защото тригодишният давностен срок (чл.111, б. “в“ ЗЗД) не бил изтекъл от началната дата на периода за обезщетение за забава в размер на законната лихва – 01.01.2017г., до датата на подаване на исковата молба – 29.10.2019г., когато давността се прекъсвала

(чл.116, б.“б“ ЗЗД). При това искът за акцесорното вземане следвало да се уважи до пълния предявен размер.

Софийски градски съд, действащ като въззивна инстанция приема следното:

Ищецът твърди, че е държавен служител по смисъла на чл.142, ал.1, т.1 ЗМВР. Твърди, че за периода **01.10.2016 г.- 01.10.2019 г.** е изпълнявал служебните си задължения на 12-часови смени като полагал труд и през нощта за времето от 22.00 часа до 06.00 часа. Сочи, че поради неизвършването на преизчисление на този труд, както било посочено в чл.9, ал.2 НСОРЗ му се дължало възнаграждение в размер на 1537,63 лв./съобразно допуснатото намаление на иска по реда на чл.214, ал.1 ГПК/. Главницата се претендира ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане. Претендирана е и лихвата за забава в размер на 219,18 лв. /съобразно допуснатото намаление на иска по реда на чл.214, ал.1 ГПК/.

Спорен въпрос по делото е дали са приложими правилата на КТ, респ.чл.9, ал.1,2 и 3 от НСОРЗ по отношение на служителите на МВР и от тук приложим ли е коефициент 1,143 относно приравняването на 7 часа, отработени през нощта на 8 часа, отработени през деня, както и това за работа по трудово правоотношение.

Със задължителното за съдилищата тълкуване, дадено с Тълкувателно решение № 1/15.03.2023 г. по тълк. дело № 1/20 г. на ОСГК на ВКС, е прието за правилно становището, че при отчитане и заплащане на положените часове нощен труд от служители на Министерство на вътрешните работи не са приложими разпоредбите на Кодекса на труда и на Наредбата за структурата и организацията на работната заплата /в частност разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от същата наредба/ и следва да се прилагат разпоредбите на специалния Закон за Министерството на вътрешните работи и на издадените въз основа на него подзаконови нормативни актове. Разяснено е, че в случая не са налице предпоставките по чл. 46, ал. 2, изр. 1 ЗНА за прилагане по аналогия на разпоредбата на чл. 9, ал. 2 НСОРЗ относно преобразуването на часовете положен нощен труд в дневен с коефициент 0.143 по отношение на служителите на Министерство на вътрешните работи. Посочено е, че неблагоприятните последици от полагането на нощен труд от служители на

МВР се компенсира със съответните компенсаторни механизми допълнително възнаграждение за прослужено време - чл. 178, ал. 1, т. 1 ЗМВР, по - голяма основен платен годишен отпуск /чл. 189, ал. 1 ЗМВР/, обезщетение при прекратяване на служебно правоотношение /чл. 234, ал. 1 ЗМВР/, по - благоприятен режим за заплащане на извънреден труд /чл. 187, ал. 5, 6 и 7 ЗМВР/, липса на задължение за заплащане на осигурителни вноски и по - благоприятни условия за придобиване право на пенсия /чл. 69, ал. 2 КСО/, пенсиониране при условията на I категория труд /чл. 69 КСО/ и др. Разяснено е, че посоченото разрешение съответства и на правото на ЕС, като с решението на Съда на Европейския съюз по дело № С-262/20 е прието, че чл. 20 и чл. 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат определената в законодателството на държава - членка нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците в частния сектор да не се прилага за работниците в публичния сектор, вкл. за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, т. е. свързана е с допустима от закона цел на посоченото законодателство и е съразмерно на тази цел /т. 80/.

Предвид задължителното тълкуване, дадено в посоченото Тълкувателно решение на ОСГК на ВКС, положеният от въззиваемия нощен труд през процесния период, не следва да се преобразува в дневен, респ. в извънреден труд, чрез използване на допълнителен коефициент - 1, 143, на основание чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ.

Ето защо, предявеният иск с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 ЗМВР във вр. с чл. 178, ал. 1, т. 3 ЗМВР е неоснователен.

С оглед формирания извод за неоснователност на главния иск, следва да се отхвърли като неоснователен и искът с правно основание чл. 86, ал. 1 ЗЗД.

Налага се извод, че **първоинстанционното решение е неправилно** и като такова ще **следва да бъде отменено. Вместо това ще бъде постановено друго с което претенциите на ищеца ще бъдат отхвърлени като неоснователни.**

По разностките:

Пред първата съдебна инстанция:

При този изход на спора обжалваното решение е **неправилно и в**

частта за разноските. Същите следва да бъдат разпределени по следния начин:

На ищеца разноси не се следват.

На ответника се следват разноси и същите се изразяват в юриск.възнаграждение за процесуално представителство, което съдът определя на основание чл.78, ал.8 ГПК в размер на 100 лв.

Ответникът не дължи държавна такса по чл.78, ал.6 ГПК, а разноските за вещи лица остават за сметка на бюджета.

Касае се до спор с характер на трудов и ищецът не дължи разноси за държавна такса, виж в този смисъл ТР № 6 от 06.11.2013 г. по тълк.д.№ 6/2012 на ОСГТК на ВКС.

Пред въззивната инстанция:

При това положение на въззивника разноси се следват и същите се изразяват в юриск.възнаграждение за процесуално представителство, което съдът определя на основание чл.78, ал.8 ГПК в размер на 100 лв.

На въззиваемата страна разноси не се следват.

Касае се до спор с характер на трудов и въззиваемият не дължи разноси за държавна такса, виж в този смисъл ТР № 6 от 06.11.2013 г. по тълк.д.№ 6/2012 на ОСГТК на ВКС.

Водим от горното, СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 20061918 от 13.10.2022 г. по гр.д.№ 63376 по описа за 2019 г. на СРС, Второ ГО, 64 състав, изцяло

И вместо това

ПОСТАНОВЯВА

ОТХВЪРЛЯ, предявеният от И. Г. М., ЕГН *****, гр.София, ул.“****”, съдебен адрес: гр.София, бул.“****”, срещу СДВР, съдебен адрес: гр.София, ул.“****”, иск по чл.187, ал.5, т.2 вр. с чл.178, ал.1, т.3 от ЗМВР /до

изм. ДВ, бр.60 от 2020 г./ за осъждане на ответника да заплати на ищеца, **сумата в размер на 1537,63 лева** – допълнително възнаграждение за положен извънреден труд въз основа на превръщане на нощните часове в дневни за периода 01.10.2016 г. – 01.10.2019г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба (29.10.2019г.) до окончателното плащане и **на основание чл.86, ал.1 ЗЗД, сумата от 219,18 лева** – обезщетение за забава в размер на законната лихва, считано от първо число след изтичане на всяко тримесечие или за общ период на забавата 01.01.2017г. – 28.10.2019 г., **като неоснователни.**

ОСЪЖДА И. Г. М., ЕГН *****, гр.София, ул.“****”, съдебен адрес: гр.София, бул.“****”, **да заплати на СДВР, съдебен адрес: гр.София, ул.“****”, сумата в размер на 100 лв.- разноски за процесуално представителство пред първата инстанция.**

ОСЪЖДА И. Г. М., ЕГН *****, гр.София, ул.“****”, съдебен адрес: гр.София, бул.“****”, **да заплати на СДВР, съдебен адрес: гр.София, ул.“****”, сумата в размер на 100 лв.- разноски за процесуално представителство пред въззивната инстанция.**

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на **КАСАЦИОННО** обжалване, арг. от чл.280, ал.3 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____